[Økonomi- og arbejdsministeren.]

serne om henholdsvis købstadkommunale og amtskommunale tjenestemænds antal, ansættelse, afskedigelse, lønnings- og pensionsvilkår og forretninger træffes i særlige lønnings- og pensionsvedtægter, der stadfæstes af indenrigsministeriet. Det må herefter antages, at det ikke kan pålægges kommunale tjenestemænd at være medlem af en faglig organisation, medmindre der i vedkommende kommunale vedtægt findes en udtrykkelig bestemmelse herom. Sådanne udtrykkelige bestemmelser er imidlertid ikke hidtil stadfæstet af indenrigsministeriet.

I denne forbindelse vil jeg gerne kort omtale en dom, som Østre Landsret har afsagt i 1952. Byrådet i Vordingborg havde afsluttet en overenskomst med Dansk Arbejdsmands Forbund, hvorefter arbejdere, der antages, skal være medlemmer af arbejdsmændenes fagforening og arbejdsløshedskasse. En tjenestemandsansat gasværksarbejder nægtede imidlertid at indmelde sig i forbundet, hvorefter byrådet afskedigede ham. Ved landsrettens dom kendtes denne afskedigelse ugyldig under hensyn til, at der ikke i den af indenrigsministeriet stadfæstede vedtægt var optaget nogen organisationsgodkendelse. En tilsvarende sag blev ganske analogt afgjort ved en dom, afsagt af Østre Landsret samme år i en sag fra Næstved.

For de af kommunerne løst ansatte personer har det gennem længere tid været almindeligt, at kommunerne har afsluttet kollektive overenskomster, hvori der formentlig i de fleste tilfælde har været indeholdt organisationsbestemmelser; men overenskomster af denne art har normalt ikke været forelagt indenrigsministeriet, hvis tilsynspligt ikke omfatter det løst ansatte, men kun det tjenestemandsansatte personale.

På tilsvarende måde som for de af staten indgåede overenskomster hører også for kommunernes vedkommende spørgsmålet om lovligheden af organisationsbestemmelser under domstolenes afgørelse, og jeg kan om dette spørgsmål i det store og hele henvise til de betragtninger, jeg allerede har anført, forsåvidt angår de under staten ansatte.

Jeg skal herefter vende mig til de udtalelser, man kan finde i den juridiske litteratur, og som giver udtryk for, hvad man fra forskellig side indenfor den juridiske videnskab mener om det problem, der er til drøftelse her. Spørgsmålet har adskillige gange været berørt i den juridiske videnskabelige litteratur, og som det vil fremgå af de ganske korte referater, jeg skal tillade mig at give af, hvad der er blevet sagt, vil man finde, at meningerne indenfor den juridiske videnskab har været meget stærkt delte.

Professor Poul Andersen har således forfægtet det synspunkt, at organisationsbestemmelserne i overenskomster, der indgås af stat og kommune, er ulovlige, hvadenten det drejer sig om tjenestemænd eller løst ansatte, og hvis jeg har forstået det rigtigt, gælder dette efter hans opfattelse såvel overenskomster om pligtigt medlemsskab af en arbejdsløshedskasse som overenskomster af en fagforening om medlemsskab i de ganske få tilfælde, hvori de findes.

Professor Illum — professoren i arbejdsret — beskæftiger sig, såvidt ses, ikke meget med eksklusivbestemmelser i relation til stat og kommune, men væsentligst med sådanne bestemmelser indenfor private områder; her synes han i det store og hele at anse dem for lovlige. Illum anfører dog i „Den kollektive arbejdsret", at aftaler af den heromhandlede art, hvorved en kommune ved alle arbejder systematisk udelukker visse arbejdergrupper, vil kunne blive ulovlige.

I en artikel i købstadforeningens tidsskrift 1941—42 har nuværende afdelingschef Ulrik Andersen behandlet problemet, og hans konklusion er den, at der ifølge retspraksis er anerkendt så vidtgående rettigheder med hensyn til optagelse i fagforeninger, at det i hvert fald næppe kan hævdes, at organisationstvangsbestemmelser hindrer nogen lønarbejder i at opnå kommunal beskæftigelse.

Endelig har hovedrevisor Engmann med ingeniøroverenskomsten som baggrund — den overenskomst, som også i en tidligere debat har været berørt her i det høje ting — gjort hele spørgsmålet om organisationstvang i kommunerne til genstand for en fornyet undersøgelse i købstadforeningens tidsskrift 1952—53. Efter hans opfattelse lader det sig for de i kommunerne løst ansatte næppe fastholde, at det ubetinget